

hakını vermesini tembih etmiştir (*Müşned*, VI, 268; Ebû Dâvûd, “Teṭavvu”, 28).

BİBLİYOGRAFYA :

Müşned, VI, 268; Buhârî, “Cenâ’iz”, 3, “Şulh”, 30, “Menâkıbü'l-enşâr”, 46, “Nikâh”, 8; Müslim, “Nikâh”, 6-8; İbn Mâce, “Cenâ’iz”, 42, “Nikâh”, 14; Ebû Dâvûd, “Cenâ’iz”, 35, 36, 57, 59, “Teṭavvu”, 28; Tirmizî, “Cenâ’iz”, 14; İbn Sa’d, *eṭ-Tabakât*, III, 393-400; İbn Hazm, *Cemhere*, s. 61; İbn Abdülber, *eṭ-İstî’âb*, III, 85-89; İbnü'l-Esîr, *Üs-dü'l-gâbe* (Bennâ), II, 318-319; III, 598-601; Zehbî, *A'lâmü'n-nübelâ*, I, 153-160; Heysemî, *Mecma'u'z-zewâ'id*, IV, 253; İbn Hacer, *eṭ-İşâbe* (Bicâvî), IV, 461-462; A. J. Wensinck, “Osman b. Maz'ûn b. Habîb”, *İA*, IX, 431; Ahmet Önkâl, “Buvât Gazvesi”, *DİA*, VI, 478; Selman Başaran, “Havle bint Hakîm”, a.e., XVI, 538-539.

M. YAŞAR KANDEMİR

OSMAN NÜRİ EFENDİ

(bk. KAYIŞZÂDE HÂFİZ OSMAN NÜRİ).

OSMAN PAŞA, Gazi

(bk. GAZİ OSMAN PAŞA).

OSMAN PAŞA, Özdemiroğlu

(ö. 993/1585)

Osmanlı vezîriâzâmı.

933'te (1527) Mısır'da doğdu. Babası San'a fâtihi ve Habeşistan beylerbeyi olan Özdemir Paşa'dır. Annesinin Abbâsî hânedânına mensup olduğu ileri sürülür. Bazı Osmanlı kaynaklarında babası Özdemir Paşa'nın Dağıstan'dan getirilen bir Mısır Çerkezi olduğu belirtilir (Selânîkî, I, 74). Çocukluğu genellikle babasının görev yeri olan Mısır'da geçti ve genç yaşlarından itibaren bazı devlet kademelerinde çalıştı. On dört yaşında iken Mısır kullar ağalığına tayin edildiği belirtilirse de ruus kayıtlarından onun babasının görevi dolayısıyla Mısır müteferrikası olduğu ve maaşa bağlandığı anlaşılmaktadır (BA, KK, nr. 209, s. 144; nr. 210, s. 256). Bilinen ilk önemli görevi Mısır'da sancak beyliği ve hac emirliğidir. Mısır'da bir nevi muhafaza görevi olan sancak beyliği sırasında 967'de (1560) hac emirliğini üstlendi ve üç yıl kadar bu vazifeyi sürdürdü (Karanfil, s. 5-6). Bu sırada kendisine daha önce babasının ilk beylerbeyliğini yaptığı Habeş eyaleti de verildi. Yedi yıl kadar süren beylerbeyliği sırasında Habeş eyaletinde Osmanlı idaresini sağlamlaştıran Osman Paşa 975 Saferinde (Ağustos 1567) azledilince Kahire'ye döndü. Dört ay sonra da Yemen eyaleti Yemen ve San'a diye ikiye ayrılınca San'a bey-

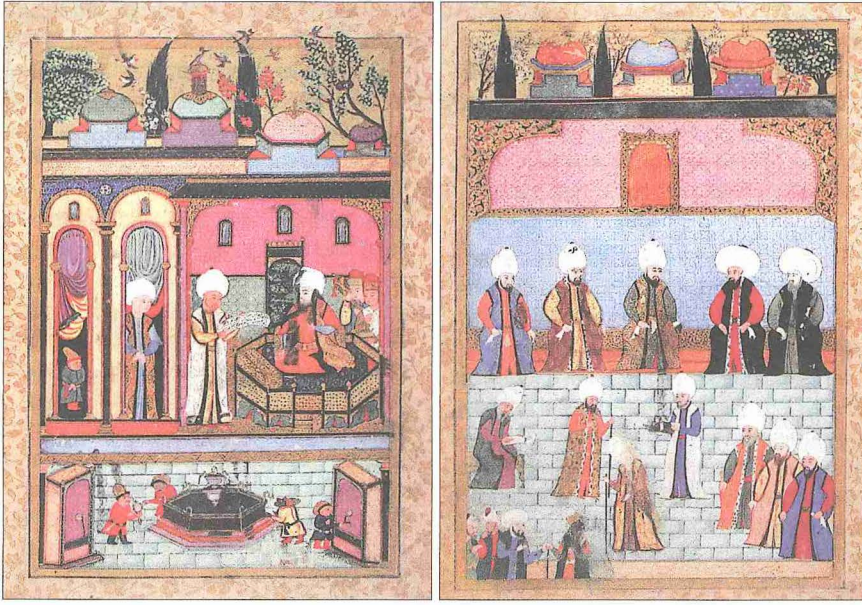
lerbeyi oldu (BA, MD, nr. VII, s. 197). Ancak Zeydîler'in Yemen Beylerbeyi Murad Paşa'yı öldürmesi üzerine tekrar iki eyalet birleştirildi ve idaresi Osman Paşa'ya verildi (BA, MD, nr. VII, s. 220). Osman Paşa, yanında önemli sayıda bir kuvvet olduğu halde 976 (1568) yılı ortalarında Yemen'e gitti.

Bu son tayinlerde babasının eskiden söz konusu bölgelerde idarecilik yapması ve bölge hakkında edindiği tecrübeler rol oynamış olmalıdır. Osman Paşa, beylerbeylikleri sırasında bir taraftan Portekizliler'in bölgeye sızmasını ve yerleşmesini engellemeye, diğer taraftan da yerel eşkıya gruplarına karşı mücadele ederek Mısır ile Habeşistan arasındaki bağları kuvvetlendirmeye çalıştı. Mısır Beylerbeyi Lala Mustafa Paşa ile Koca Sinan Paşa arasında cereyan eden sıkı rekabette Lala Mustafa Paşa'nın tarafında yer aldı. Bu seçimi onun geleceğine de yön verdi. Söz konusu rekabet ve serdar tayinleri dolayısıyla Yemen'de otorite boşluğu doğdu ve mahallî güçlerin yol açtığı karışıklıklar Osmanlı hâkimiyetini zayıflattı. Çünkü yerli unsurların ayaklanmasını bastırmak için İstanbul tarafından görevlendirilen Osman Paşa ve Lala Mustafa Paşa Yemen'e gitmeyi kastı olarak geciktirdiler ve Zeydîler güçlü bir konuma gelip Yemen'e filen hâkim oldular. Osman Paşa'nın 3-4000 kişilik bir öncü kuvveti ve on yedi parça donanma ile Yemen beylerbeyi olarak Süveyş ve Cidde üzerinden San'a'ya hareketi bu olaylara rastlar.

Başlangıçta Zebîd'de kuşatma altında kalan Osmanlı garnizonunu kurtarıp Taiz Kalesi'ni alarak başarılı olan Osman Paşa daha sonra Zeydîler tarafından muhasara edildi ve kendisini bu zor durumdan yerine serdar tayin edilen ve bir anlamda rakibi olan Koca Sinan Paşa kurtardı. Bununla birlikte Osman Paşa kurtarıcısının kibirinden dolayı ona itaat etmedi, davet edilmesine rağmen Sinan Paşa'nın huzuruna çıkmadı. Böylece paşalar arasındaki rekabette Osman Paşa'nın açıkça Lala Mustafa Paşa tarafında yer aldığı ortaya çıkmış oldu. Sinan Paşa, bu itaatsizliği ve Lala Mustafa Paşa ile birlikte kendisine cephe alması yüzünden onu Yemen'den uzaklaştırdı. Osman Paşa, bir süre annesinin Kureyş soyundan olması sebebiyle güçlü şahsî dostluklar kurduğu Hicaz emirleri ve şerifleriyle vakit geçirdikten sonra Kahire'ye döndü. Rebîülevvel 978'de (Ağustos 1570) aldığı emirle mâzûliyetini geçirmek için İstanbul'a çağırıldı. İstanbul'a geldiğinde Vezîriâzam Sokullu Mehmed Paşa, Koca Si-

nan Paşa'nın raporları doğrultusunda ona soğuk davrandı, hatta bir süre şehre girmesine izin vermedi. Bazı tarihçiler bunu İstanbul'daki veba salgınına bağlar ve bu yüzden onun bir süre Topkapı civarında sur dışında çadırda oturduğunu belirtir. Lala Mustafa Paşa'nın araya girmesiyle Lahsa beylerbeyliğine gönderilen Osman Paşa (978/1571) bu görevde bir yıl kadar kaldıktan sonra Basra'ya nakledildi (10 Rebîülâhîr 981 / 9 Ağustos 1573). Bu görevi sırasında Portekizliler'in bölgede yerleşmesini önlemek için mücadele etti, hatta bu amaçla Hüzmüz'e birkaç akında bulundu. Ancak kısa süren görevi sırasında Portekizliler'in bölgede ticarete başlamasına ve yerli Arap kabileleriyle iş birliği yapmasına engel olamadı. Onları tamamen körfez dışına atmak amacıyla yaptığı büyük hazırlıkları tamamlayamadan Diyarbekir beylerbeyliğine tayin edildi (5 Rebîülevvel 984 / 2 Haziran 1576). Buradaki beylerbeyliği bir buçuk yıl kadar sürdü (Karanfil, s. 10).

Osmanlı-Safevî savaşının 986'da (1578) başlaması sırasında serdar tayin edilen Lala Mustafa Paşa, Şirvan ve Dağıstan beylerbeyliğini teklif ettiği Osman Paşa'yı sefere çağırdı (25 Muharrem 986 / 3 Nisan 1578). Osman Paşa bu teklifi kabul etti ve henüz herhangi bir resmî unvanı olmaksızın 1000 kişilik maiyetle Erzurum civarında orduya katıldı. 986 (1578) yazında ordunun esas unsurlarıyla birlikte Erzurum'dan doğuya doğru ileri harekâta girişti. Safevîler'e karşı önce Çıldır'da (5 Cemâziyelâhîr 986 / 9 Ağustos 1578), ardından Alazan nehri yakınlarında Koyungeçidi'nde (Receb 986 / Eylül 1578) Osmanlı kuvvetlerinin üstün gelmesinde önemli rol oynadı. Birincisi özellikle Gürcistan ve Dağıstan, ikincisi Şirvan yolunu Osmanlılar'a açan zaferler olması bakımından kariyeri için de bir dönüm noktası oldu (Kütükoğlu, s. 52-53). Nitekim Lala Mustafa Paşa zaferlerin ardından orduyu kıslamak üzere Erzurum'a çektiğinde Osman Paşa'yı vezir rütbesine yükseltti ve onu küçük bir ordu ile Şirvan ve Dağıstan beylerbeyi olarak cepheyi korumakla görevlendirdi (*Târîh-i Osman Paşa*, vr. 13^{a-b}). Ancak Safevîler, Osmanlı ordusunun Erzurum'a çekilmesini fırsat bilerek karşı harekâta geçtiler. Şemahî'ya kapanan Osman Paşa burada Safevî kuvvetlerinin başındaki Aras Han karşısında zor durumda kaldı. Bir süre sonra Kırım hanının kardeşi Âdil Giray Han kuvvetleriyle Osman Paşa'ya katıldıysa da kendi başına hareket etmesi bir otorite krizinin ortaya çıkmasına yol açtı. Osman Paşa, bu disiplinsizlikler karşısında az

III. Murad'ın Özdemiroğlu Osman Paşa'yı huzura kabulü ve serdarlığa tayininin bildirilmesini tasvir eden minyatür (Âsafî, Şecâatnâme, vr. 7^b-8^a)

sayıdaki kuvvetleriyle Safevî saldırılarına dayanamayacağını anlayarak Şemahî'yi terk edip Derbend'e çekildi (Zilhicce 986 / Şubat 1579). Bu sırada Âdil Giray da giriştiği savaşta esir düşmüş ve kuvvetleri dağıtmıştı. Zor duruma rağmen Osman Paşa, Kırım Hanı Mehmed Giray'ın 40-50.000 kişilik orduyla 987 Şâbanında (Ekim 1579) Demirkapı'ya gelişine kadar burada tutunmayı başardı. Takviye kuvvetlerinin gelişile güçlenen Osman Paşa önce bölgede isyan çıkaran Kaytak ve Kıpçak gruplarını bertaraf etti, ardından Safevîler'i Şemahî ve Şirvan'dan tamamen çıkardı. Aynı zamanda Osmanlı ordularının bu fetihlerini kalıcı hale getirmek için Hazar denizinde bir donanma kurulması amacıyla Kulzüm (Hazar denizi) kaptanlığını ihdas ettirdi.

Bu başarılı harekâttan sonra Osman Paşa, Osmanlı kuvvetlerini Derbend'de topladı. Ancak Lala Mustafa Paşa'nın yerine 988'de (1580) rakibi Koca Sinan Paşa'nın getirilmesi onu zor durumda bıraktı. Sinan Paşa'nın Erzurum, Kars, Gürcistan civarında dolaşmakla vakit geçirip cepheye gitmemesi Osman Paşa için yeni sıkıntılara yol açtı. Bununla birlikte Osman Paşa'nın cephe hakkında doğrudan İstanbul'a gönderdiği raporlar üzerine cepheyi kuvvetlendirmek için Kırım üzerinden bir Rumeli ordusu Silistre sancak beyi Yâkub Bey kumandasında Derbend'e geldi. Böylece

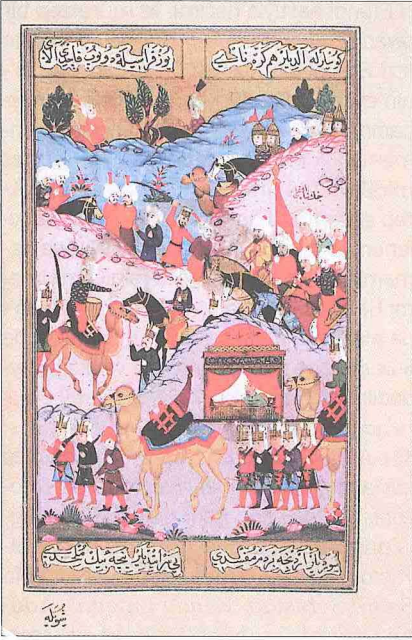
Osmanlı ordusunun sayısı arttı. Fakat cepheyi ve rakibi tanımayan Yâkub Bey ferdi olarak düzenlediği bir akında hayatını kaybetti (Rebûlevvel 991 / Nisan 1583). Bunun üzerine Osman Paşa, Safevî ordusu üstüne yürüdü. Bu harekât sonucunda "Meşale savaşı" olarak adlandırılan ve dört gün dört gece sürdüğü rivayet edilen savaşta Osman Paşa en büyük zaferlerinden birini kazandı (14-18 Rebûlâhîr 991 / 7-11 Mayıs 1583). İleri harekât neticesinde daha önce boşaltmış olduğu Şemahî'ye girdi ve buradaki kaleyi tekrar tamir ettirdi. Böylece şahsî gayretleriyle Safevîler'in Kafkasya'daki varlıklarına son verilmiş oldu. Dönemin tarihçileri Kafkaslar'ın fethinde Osman Paşa'nın belirleyici rolü konusunda müttefiktir.

Osman Paşa, beş yıl boyunca savaştığı ve parlak zaferler kazandığı Kafkaslar'dan Şeval 991'de (Ekim 1583) III. Murad'ın emriyle ayrıldı. III. Murad ona, 987'den (1579) beri Safevîler'e karşı Kafkasya'ya kuvvet göndermeyi reddeden II. Mehmed Giray Han'ı bertaraf edip yerine İstanbul'dan gönderilen kardeşini oturtması görevini vermişti. Demirkapı'dan hareket eden Osman Paşa zorlu geçen bir yolculuktan sonra Kefe'ye ulaştı. Burada Mehmed Giray Han ve oğullarının kumandasındaki birlikler tarafından kuşatıldı. Bu kuşatma otuz yedi gün sürdü. Osmanlı donanması, kap-

tan Kılıç Ali Paşa kumandasında İslâm Giray Han'ın katılımıyla yardıma gelince kuşatma kırıldı. Kırım tahtına İstanbul'dan gelen II. İslâm Giray oturtuldu, yakalanan Mehmed Giray öldürüldü. Bu şekilde III. Murad'ın emrini yerine getiren Osman Paşa, Kılıç Ali Paşa'nın gemileriyle İstanbul'a ulaştı (21 Cemâziyelâhîr 992 / 30 Haziran 1584). Kaynakların naklettiğine göre halk kendisini muzaffer bir kumandan ve kahraman olarak karşıladı. Bununla birlikte Selânikî Mustafa Efendi, kendisini çekemeyen bazı kubbe vezirlerinin karşılamaya gelmediğini ve paşayı gözden düşürmek için Vezîrîazam Siyavuş Paşa ile beraber hareket ettiğini belirtir (*Tarih*, I, 144-146). Entrikalara ve hakkında uydurulan ayyaş ve uyuşturucu müptelâsı olduğu dedikodularına rağmen III. Murad onu huzuruna kabul etti ve başarılarını dinleyip ona büyük iltifatlarda bulundu. Ardından kendisini Siyavuş Paşa'nın yerine vezîrîazam tayin etti (20 Receb 992 / 28 Temmuz 1584).

Sadârete getirildikten iki ay sonra Osman Paşa Kırım'da hanlar arasında başlayan mücadeleleri sona erdirmekle vazifelendirildi. 10 Şeval 992'de (15 Ekim 1584) son divan toplantısını yapıp Üsküdar'a geçti. Kastamonu'ya ulaştığında Bosna Beylerbeyi Ferhad Paşa'yı Sinop üzerinden Kırım'a yolladı. Kendisi de kış mevsimini Kastamonu'da geçirdi. Kırım meselesi halledilince III. Murad tarafından İran seferiyle görevlendirildi. 8 Rebûlâhîr 993'te (9 Nisan 1585) Kastamonu'dan ayrılan Osman Paşa, Sivas-Erzurum yoluyla Tebriz'e hareket etti. Bazı tarihçiler onun bu sırada rahatsız olduğunu, hatta Erzurum'dan itibaren tahtrevana binmek zorunda kaldığını belirtirler. Hastalığına rağmen Osman Paşa Tebriz önlerine geldi ve Safevîler'in direnişinin kırılmasının ardından şehre girdi (30 Ramazan 993 / 25 Eylül 1585). Daha sonra burada bir kale inşasını emrederek Tebriz'de kalıcı bir şekilde tutunmaya çalıştı.

Osman Paşa'nın Tebriz'de iken hastalığının ilerlediği ve bunun ordu içinde zafiyet doğurması sonucu şehir halkının zaman zaman katliamlara mâruz kaldığı çeşitli kaynaklarda nakledilir. Osman Paşa katliamları önlemeye çalışarak olaya karşın bazı askerleri idam ettirmişse de şehir içindeki karışıklıklar sürmüştür. Bu sırada Safevîler'in harekete geçtiği haberleri üzerine ordunun başında Tebriz'den Şenbigâzân'a geldi. Burada iken Safevî şehzadesinin hücumu püskürtüldü, aynı gün Acısu menziliinde 5-6 Zilkade 993 (29-

Özdemiroğlu Osman Paşa'nın ölümünün askerden gizlenecek cesedinin canlıymış gibi götürülmesini tasvir eden minyatür (Âsafî, *Şecâatnâme*, vr. 275^b)

30 Ekim 1585) gecesini vefat etti. İbrâhîm Harîmî Çavuş, Osman Paşa'nın seferiyle ilgili yazdığı manzum *Gonca-i Bâğ-ı Murâd* adlı eserinde ölüm yerini, "Hastalık çekti on üç gün cümle ol kân-ı kerem / Acı-su'da eyledi hoş azm-i iklim-i adem" şeklinde belirtmiştir. Bir süre ölümü gizli tutulan vezîriâzam vasiyeti üzerine Diyarbekir'e defnedildi. Adıyla anılan iki kubbe türbesi bugünkü Kurşunlu Camii (Fâtih Paşa Camii) yakınındadır ve bir kitabesi bulunmaktadır.

Kaynaklarda güzelliğiyle meşhur olduğu belirtilen hanımının Dağistan hâkimi Şemhal'in yeğeni olduğu, dul kaldıktan sonra Bosna Beylerbeyi Hasan Paşa ile nikâhlandığı belirtilir. Selânikî geride bir kız çocuğunun kaldığını yazar. Ömrünü cephelelerde geçiren Osman Paşa'nın Şemahî, Derbend, Habeşistan, Diyarbekir ve İstanbul'da bazı hayratının bulunduğu zikredilir. İstanbul'da kendi adını taşıyan medresesi (997/1588) ölümünden sonra Vezîriâzam Hadım Mesih Paşa tarafından tamamlanmış, ardından bunun yanına bir mescid inşa edilmiştir. Şemahî'da cami ve tekkesi, Derbend'de cami, çarşı ve iki hanı bulunmaktadır. Diyarbekir'de bazı dükkânları vakfetmiştir. Onun Kafkasya'daki mücadelesi ve faaliyetlerini konu alan risâleler

de vardır. Bunların içinde Hüseyin b. Mehmed'in *Gazavât-ı Özdemiroğlu Osman Paşa* adlı eseri (İstanbul Belediyesi Atatürk Kitablığı, nr. O. 118/2), Solak Ebûbekir b. Abdullah'ın risâlesi (bk. bibl.), Dizpuli'nin *Şâhnâme-gûşây-ı Berâm Vezîr-i Mu'azzam 'Osmân Pâşâ bin Özdemir* başlıklı Farsça kitabı (TTK Ktp., nr. 91), Âsafî'nin Kırım, Tiflis ve Tebriz seferlerine dair minyatürlerle süslü *Şecâatnâme*'si (TSMK, Revan Köşkü, nr. 1301; İÜ Ktp., TY, nr. 6043) sayılabilir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, MD, nr. IV, s. 166, 174; nr. VII, s. 197, 220; BA, KK, nr. 209, s. 144; nr. 210, s. 256; *Târîh-i Osman Paşa* (haz. Yunus Zeyrek), Ankara 2001; Ebûbekir b. Abdullah, *Şark Seferlerinde Sürhser ile Vâki Olan Ahvalleri ve Şirvan'da Osman Paşa ile Sürhser'in Muharebelerini Beyan Eder*, Millet Ktp., Ali Emîrî, Tarih, nr. 366, tür.yer.; Âsafî, *Şecâatnâme*, İÜ Ktp., TY, nr. 6043, tür.yer.; Selânikî, *Târîh* (İpşirli), I, 74-75, 118, 125, 132, 143-146, 150-153, 161-164; Âli Mustafa Efendi, *Kühû'l-ahbâr*, İÜ Ktp., TY, nr. 5959, vr. 337^b, 348^b vd.; a.m.f., *Nusretnâme*, Nuruosmaniye Ktp., nr. 4350, tür.yer.; Peçuylu İbrâhîm, *Târîh*, II, 17-18, 37-102; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/2, s. 343-345; Levend, *Gazavatnâmeler*, s. 88-89; Bekir Kütükoğlu, *Osmanlı-İran Siyasi Münâbetleri: 1578-1590*, İstanbul 1962, bk. İndeks; Cengiz Orhonlu, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Güney Siyaseti: Habeş Eyâleti*, İstanbul 1974, s. 44, 47-52, 93; M. Fahrettin Kırzoğlu, *Osmanlılar'ın Kafkas-Elleri'ni Fethi: 1451-1590*, Ankara 1976, s. 302-304, 330-338, 342-441; Mustafa Karanfil, *Harîmî'nin Zafname ve Gonca'sına Göre Özdemiroğlu Osman Paşa* (yüksek lisans tezi, 1998), İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü; Abdurrahman Şeref, "Özdemiroğlu Osman Paşa", *TOEM*, sy. 21 (1329), s. 1289-1303; sy. 23 (1329), s. 1417-1443; sy. 24 (1329), s. 1481-1516; sy. 35 (1330), s. 1-12; a.m.f., "Özdemiroğlu Osman Paşa'nın Bir Mektubu", a.e., sy. 43 (1333), s. 35-42; Mehmed Ârif, "Abdurrahman Şeref'in Özdemiroğlu Osman Paşa Makalesine Zeyl: Şecâatnâme", *TTEM*, V/26 (1330), s. 106-109; J. R. Blackburn, "Othman Pasha", *EI* (İng.), VIII, 183-185.

☞ KEMAL ÇİÇEK

OSMAN SÂHİB EFENDİ

(bk. PİRİZÂDE OSMAN SÂHİB EFENDİ).

OSMAN b. SAİD

(عثمان بن سعيد)

Ebû Amr Osmân b. Saîd el-Umerî el-Askerî (ö. 265 veya 280 / 879 veya 893)

İmâmîyye Şiasî'nda on ikinci imam olarak kabul edilen Mehdi el-Muntazar'ın küçük gaybeti sırasında ona vekâlet eden dört sefirin ilki (bk. SEFİR).

OSMAN ŞEMS EFENDİ

(1814-1893)

Kâdiriyye tarikatının

Enveriyye kolunun kurucusu, şair.

1 Rebîülâhîr 1229 (23 Mart 1814) tarihinde İstanbul Sirkeci'de Hocapaşa mahallesinde doğdu. Asıl adı Osman Nûreddin'dir. Şiirlerinde önce "Nûrî", daha sonra "Şems" mahlasını kullanmış ve Osman Şems diye tanınmıştır. Maliye Nezâreti Esham Kalemi hulefâsından ve Nakşibendiyye tarikatı mensuplarından Münzevî Mehmed Emin Efendi'nin oğludur. Osman Şems, henüz öğrenimini sürdürdüğü genç yaşlarında evinin yakınlarında oturan İsmâil Efendi adlı bir Nakşibendî şeyhine mürid oldu. Yirmi beş yaşlarında iken şeyhin vefatı üzerine Halvetî-Şâbânî tarikatının Kuşadaviyye kolunun piri Kuşadalı İbrâhîm Efendi'ye intisap etti. Bu yıllarda Sirkeci'de bir tütüncü dükkânı açarak geçimini sağlamaya çalıştı. Ancak dostlarına ve müşterilere cömertçe ikramları yüzünden altı ay sonra dükkânı kapatmak zorunda kaldı. Ardından Esham Kalemi'nde kâtip olarak memuriyete başladı. 1845 yılında bedestende mübâyaa kâtipliğine tayin edildi. Kuşadalı İbrâhîm Efendi'nin 1846'da vefatından sonra seyrü sülûkünü tamamlamak için kâmil bir mürsid arayışına girdiği dönemde, kadılık teklifini reddedip Akarây Sineklibakkal'daki evinde Kâdî İyâz'ın *eş-Şifâ'* adlı eserini istinsah ederek geçimini sağlayan Kâdirî şeyhi Abdürrahîm Ünyevî ile tanışıp kendisine intisap etti. Kâdiriyye tarikatının Müştâkıyye kolunun piri Şeyh Müştak Efendi'nin pirdaşı ve Hacı Hasan Şirvânî'nin müridi olan şeyhinin yanında seyrü sülûkünü tamamlayıp 1849'da hilâfet aldı. "Kâdirî-meslek, Üveysî-meşrep bir gavs" diye tanımladığı mürsidi Abdürrahîm Ünyevî 1856'da vefat etti. Osman Şems Efendi'nin, şeyhinin vefatından sonra doğrudan Kâdiriyye tarikatının piri Abdülkâdir-i Geylânî'nin ruhaniyetinden feyiz aldığı, dolayısıyla Üveysîlik pâyesine ulaştığı kaydedilir. Nitekim bir şiirinde, "Gönülide buldum esrâr-ı Üveysî / Üveysîyim Üveysîyim Üveysî" ve "Geçip silk-i Nakşibend-i veliden / Göründüm Halvetî'den Kâdirî'den / Üveysîyim Üveysîyim Üveysî" diyerek (*Osman Şems Efendi Divânı'ndan Seçmeler*, s. 173-174) bu hususu vurgulamıştır.

Fatîm Efendi'nin 1269 (1853) yılında tamamladığı tezkiresinde "Bedesten'de mübâyaa kâtibi" olarak tanımlanan Osman Şems Efendi, bu tarihten sonra ve muhteme-